75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-5740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 99. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 25-го ТРАВНЯ (MAY) 1968 No. 99. VOL. LXXV.

Президент перестерігає Північний В'єтнам щодо надій на воєнну перемогу під час переговорів

Вашингтон. — Президент Джансон заявив у четвер 23 травня ц. р. під час церемонії декорування оборонців Хесаню, що комуністи повинні виректися надії на воєнну перемогу, яку вони хочуть осягнути в тому часі, коли у Парижі йдуть переговори про замирення. Президент висловив сумнів, чи Північний В'єтнам узагалі хоче замирення, бо до цього часу не дав на це ніяких доказів. Президент підкреслив, що американці не дозволять ворогові, щоб той безкарно обстрілював американські позиції ракетами й мінометами та переводив офензивні операції. Президент Л. Б. Джансон ствердив, що коли б допустити до того, що ворог відніс би воєнну перемогу, то ціла Паризька конференція звелась би до неповажної імпрези. Президент прославляв морських піхотинців, які витримали в обложеній ворогом фортеці Хесаню, поки не переламано ворожий перстінь і не завдано таким чином ворогові дошкульної поразки. Президент пригадав, що ворог сподівався зробити з Хесаню „другий Дієнбієнфу", себто вирішну прогру французів в 1954 році, але ворог не рахувався із потужною силою американського летунства, артилерії, терпеливости й видержливости американських вояків. — У такому самому дусі одночасно промовляв секретар оборони Кларк Кліфорд на військовій Підкомісії сенатської Бюджетової комісії, на якій обговорювано вимогу Уряду призначити в найближчому державному бюджеті $79,200.000.000 на військові цілі. Кліффорд ствердив, що Північний В'єтнам рішив вести паралельно переговори й війну. Тому — казав він — треба достосуватися до тієї тактики ворога й із цього боку виявити рішучість на воєнному фронті та терпеливість у Парижі. Північний В'єтнам очевидячки змагає до того, щоб своїми воєнними успіхами скріпити свої позиції на Паризькій конференції. Треба поводитись так, щоб він розчарувався. Знову ж у Парижі голова американської делеґації Аверрел Гарриман перестеріг комуністів, щоб вони не перецінювали терпеливости президента Л. Б. Джансона, який наказав звузити налети проти Північного В'єтнаму нижче 20-ту паралелю Джансон — пригадав Гарриман—зробив це виразно в надії, що Північний В'єтнам із свого боку дасть знак доброї волі. Однак Гаррима запевнив, що він вірить в успіх Паризької конференції і що переконаний, що комуністи змінять тактику. Найближче засідання Паризької конференції відбудеться в понеділок 27 ц. м.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

АМЕРИКАНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ НА ПАРИЗЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ РІШИЛА замкнути окремий американський Інформаційний центр, влаштований в готелі Кріллон з усіма наймодернішими технічними комунікаційними влаштуваннями. Утримання того Центру коштує щоденно по 2.000 дол. В першому тижні Паризької конференції було там 800 американських журналістів. Коли виявилось, що Паризька кон'еренція — це насправді виголошування з обох сторін нудних „принципових" пропаґандивних промов, число американських журналістів в Парижі стопніло до 50-ох.

ПРЕДСТАВНИК БІЛОГО ДОМУ ПОГОДЖУЄТЬСЯ на зменшення бюджету на 6 більйонів дол.. Член Ради Економічних Дорадників президента Джансона Джеймс С. Дюзенберрі заявив, що збільшення прибуткових податків та зменшення федерального бюджету буде великою гальмою для зашвидкого тепер темпу збільшування економіки в першій половині 1969-го року. Та він додав, що ця країна мусить погодитися на повільніший темп росту економіки, щоб цим способом не допустити до міжнародної або домашньої кризи у зв'язку з обезціненням доляра, що, разом із золотом, є забезпеченням валют багатьох европейських держав.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН СТАРАЄТЬСЯ ЗНАЙТИ працю для твердого ядра безробітних, яке тепер становить коло 500,000 осіб. В цьому році вже є запевнена праця для 107,000 безробітних, які довший час не мають праці. Окремий комітет, до якого входять представники промисловців, обіцяє дати працю і перевишколити в цьому році повище число безробітних. Уряд плянує подібним способом до 1971-го року затруднити всіх 500,000 безробітних. Секретар праці Віллард Вірц старається, щоб цього літа могли дістати працю 1,500,000 тієї молоді, яка залишить школи. Численні фірми приймають на час вакацій на працю шкільну молодь.

ТОРГІВЛЯ З КОМУНІСТАМИ ЗМЕНШИЛАСЯ в 1967-му році на 3.9 мільйона дол., як про це повідомляє Департамент Торгівлі. Експорт і імпорт з совєтським бльоком в 1967-му році становив в минулому році 372.3 мільйона дол. Експорт до комуністичного бльоку в 1967-му році становив 195.1 мільйона дол., а в 1966-му році 197.8 більйона дол. Імпорт із комуністичних европейських держав в 1967-му році виносив 172.2 мільйона дол., а в 1966 році — 178.7 мільйона дол. Треба тут зазначити, що торгівля ЗСА з комуністами в 1967-му році становила тільки 0.6 відсотка всієї американської торгівлі, яка становила 58.3 більйона дол.

ВІЙСЬКОВИЙ МІНІСТЕР СССР АНДРЕЙ ГРЕЧКО ВЖЕ ВІДЛЕТІВ з Праги до Москви. Зате совєтський прем'єр Алексєй Косиґін все ще перебуває у Карлових Варах (Карльсбаді) на відпочинку. Чехословацький міністер закордонних справ Їрі Гаєк поїхав до Будапешту. За неперевіреними даними — мадярський прем'єр Янош Кадар виступав в обороні чеської компартії на тайному з'їзді комуністичних ватажків у Москві 5 травня ц. р.

ЕСПАНСЬКИЙ МІНІСТЕР ОСВІТИ МАНУЕЛЬ ЛЬОРА ТАМАЙО ЗРІКСЯ після кількакратних зударів із міністром внутрішніх справ Камільо Альфонсо Веґа. Мануель Тамайо заявив названому міністрові поліції: „Різниця між нами та, що ви маєте діло з неграмотними, а я з університетськими студентами й професорами". Новий міністер освіти, професор права Люїс Вілляр Палясі пішов назустріч кільком вимогам студентів. Він дозволив, м. і., студентам виставляти на терені кемпусів транспаренти й афіші проти В'єтнамської війни і проти еспанського уряду, з тим тільки, що заборонено називати голову еспанської держави Франсіска Франка „убивником". Новий міністер освіти є проти приявности поліції на терені кемпусів та за визнання нелеґальної студентської організації, яка має більшу популярність, аніж організація, контрольована урядовою Фалянґою.

В 42-РІЧЧЯ СМЕРТИ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА Й ГОЛОВИ УРЯДУ УНР

СИМОН ПЕТЛЮРА
(* 10 травня 1879 — † 25 травня 1926)

Міллс передбачає, що Конґрес схвалить більші податки і менший бюджет

Вашинґтон. — Голова Палатної Комісії Способів і Засобів конґресмен із Аркенсо Вілбур Д. Міллс передбачає, що коли дещо успокоїться атмосфера в Конґресі, то законопроєкт про збільшення прибуткових податків на $10 більйонів і зменшення федерального бюджету на $ 6 більйонів буде схвалений. На думку Міллса Палата не могла б схвалити цього проєкту в найближчому тижні, бо більшість її вимагала б меншої редукції федеральних видатків. Як відомо, президент Джансон із трудністю погоджується зменшити видатки тільки на $4 більйони. Міллс гадає, що будуть в Палаті торги, і буде пропозиція, щоб зменшити бюджет на $5 більйонів. Та на думку Міллса Сенат не погодиться на те, щоб зменшення бюджету було менше ніж на $6 більйонів, бо таку суму вже схвалив Сенат, і тому його представники до спільної Конґресової Конференції будуть обстоювати таке зменшення. Міллс плянує, щоб голосовання в Палаті відбулося в першому тижні червня.

18 осіб заарештовано під час демонстрації перед Конґресом

Вашинґтон. — Вже 10 днів відбувається Похід вбогих в столиці цієї країни, і 23-го травня мала відбутися перша зустріч 200 демонстрантів з головою Палатної Комісії Способів і Засобів конґресменом Вілбуром Д. Міллсом, який має великий вплив на схвалення податків, видатків на соціяльне забезпечення і на добродійні цілі. Демонстранти увійшли були до одного з урядових будинків, щоб конферувати з Міллсом, який одначе не з'явився на цю конференцію. Інші демонстранти старалися увійти до урядового будинку, але поліція не впустила. Вони почали співати і плескати долонями. Поліція притримала була 75 осіб за недозволену демонстрацію перед будинком Конґресу. Після переговорів поліція затримала тільки 18 осіб, а решту звільнила. З них Суд для нелітніх звільнив шістьох осіб як таких, що не мали 20 років, і віддав їх в опіку проводу Походу вбогих.

Британсько-совєтські розмови в Москві скінчились невдачею

Москва. — Розмови британського міністра закордонних справ Майкела Стюарта з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком не довели до ніякого позитивного висліду — твердять закордонні обсерватори у Москві. Стюарт намагався дістати згоду від А. Громика, щоби совєтський уряд вплинув на північнов'єтнамський уряд — припинити на Паризькій конференції вічні атаки проти ЗСА, як проти „аґресора" та піти назустріч американській вимозі, щоб Північний В'єтнам виявив також якийсь примирливий жест. ЗСА особливо наполягають, щоб Північний В'єтнам погодився на відновлення статусу здемілітаризованої смуги між двома частинами поділеного В'єтнаму та щоб не використовувати тієї смуги для воєнних цілей. Громико — твердять західні журналісти в Москві — відмовився в усіх тих пунктах, заявивши свою солідарність з в'єтнамськими комуністами, що Америка повинна „беззастережно" припинити всі налети проти Північного В'єтнаму „й усі інші ворожі акти". Про можливість перенесення Паризької конференції до Женеви неначе у продовження Женевської конференції з 1954 року — не було мови тепер у Москві, головно тому, що на тій Женевській конференції був також Комуністичний Китай, який тепер напевне відмовився би засідати разом із СССР. Виявляється, що британський уряд запропонував перевести ту британсько-совєтську нараду. Москва цілий місяць не відповідала на ту британську суґестію.

У Парижі відновились студентські демонстрації з барикадами і зударом з поліцією

Париж. — У четвер 23 травня знову кілька тисяч студентів уладили в Латинській дільниці бурхливу протиурядову демонстрацію. Безпосередньою причиною стала вістка, що уряд заборонив в'їзд до Франції лідерові студентських авантурників у Сорбоні, 23-річному Давідові Кон - Бендітові, що його звали „червоним Дані" з уваги на його руде волосся; Давід Кон - Бендіт є з роду французом, але німецьким громадянином. Кон-Бендіт заявив у Франкфурті в Західній Німеччині, що він маршуватиме на чолі 1.000 німецьких студентів почерез німецько - французький кордон і обов'язково появиться в Парижі, щоб доказати безсильність французького уряду. У тій новій сутичці з поліцією було знову багато ранених: студенти зрізували дерева й будували барикади, а поліція кидала слізні ґранати. Остаточно число демонстрантів стопніло до кількасот, що їх поліція відтиснула в сторону Сорбони. — Тим часом нема змін в генеральному страйку та в насправді спаралізованому публічному житті Франції. Президент де Ґолль неначе рішив перевести впродовж найближчого місяця вселюдний референдум, але не відомо над якими справами. Робітничі спілки заповіли демонстрації в тому самому часі, в якому президент де Ґолль виголошуватиме до народу радіопромову. Переговори між урядом і робітничими спілками мали розпочатися за день - два.

Чеські проводирі знову довго нараджувались з Косиґіним

Прага. — Президія чеської компартії рішила на своєму засіданні у четвер 23 травня ц. р. скликати пленум партійного Центрального Комітету на 29 травня ц. р. За загальним переконанням — на тому пленарному засіданні прийде до розгри між ліберальним крилом партії, яке має більшість, та між її консервативно - сталінським крилом, яке всеж ще нараховує яких 40 членів у 120-членному ЦК. Безпосередньо після того засідання Президії — генеральний секретар Александер Дубчек і прем'єр Ольдріх Чернік поїхали до Карлових Варів (Карльсбаду), де перебуває на відпочинку совєтський прем'єр Алексєй Косиґін. У нараді взяв участь також совєтський амбасадор у Празі Степан Червоненко. Нарада тривала кілька годин, до пізньої ночі. За заявами членів верхівки чеської компартії — вони рішили переводити демократизаційні реформи дуже обережно й ступнево.

УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ВЛАДИКИ КАНАДИ ВІТАЮТЬ ЗАПОВІДЖЕНИЙ ПРИЇЗД КАРДИНАЛА ЙОСИФА

Вінніпеґ. Усі Владики Української Католицької Церкви, зі своїм Митрополитом ВПреосв. Максимом Германюком на чолі, опублікували повідомлення, в якому висловлюють радість усієї української спільноти тієї країни з нагоди заповіджених відвідин у Канаді Первоієрарха Католицької Церкви, Блаженнішого Верховного Архиєпископа і Кардинала Йосифа Сліпого. У повідомленні-заклику наших Владик у Канаді сказано:

БУДЕМО ВІТАТИ КАРДИНАЛА ЙОСИФА В КАНАДІ

Його Блаженство Блаженніший Верховний Архиєпископ Кардинал Йосиф Сліпий відвідає Українську Католицьку Митрополію в Канаді

Українці католики Канади, а з ними напевно й ціла українська спільнота тієї країни, матимуть надзвичайно велике щастя вітати цього літа між собою великого українського Ісповідника Віри Його Еміненцію Кардинала Йосифа Сліпого, Верховного Архиєпископа українців католиків, що є не лише Первоієрархом Української Католицької Церкви, але також незламним оборонцем суверенних прав Христової Церкви й свого українського народу.

Його Блаженство Кардинал Йосиф Сліпий приїжджає до Канади в п'ятницю 14 червня ц. р. Він задержиться найперше в Торонті, де, в неділю, 16 червня візьме активну участь в торжественному відзначенні 20-річчя Торонтонської Епархії. В днях від 21 до 28 червня, Його Блаженство відвідає Вінніпеґську Архиепархію, де, в неділю, 23 червня, Він відслужить Соборну Архиєрейську св. Літургію та візьме участь в різних імпрезах, влаштованих в Його честь. З Вінніпеґу, Верховний переїде до Едмонтону, щоб там взяти активну участь, в днях від 28 червня до 1 липня, в працях й імпрезах Всеканадійського Конґресу Українців Католиків. В днях від 6 до 13 липня, Достойний Гість відвідає Саскатунську Епархію, де, в неділю, 7 липня, Він відслужить Соборну Архиєрейську св. Літургію та візьме участь в торжествах, влаштованих з приводу цих надзвичайних відвідин.

Подаючи до публічного відома цю радісну вістку, ми просимо всіх Отців духовних, наші чернечі Згромадження, всі наші церковні громади, наукові, церковні та громадські організації й установи, як рівнож усіх наших вірних, виявити при цій нагоді нашому Найдостойнішому Гостеві свою найвищу пошану й щиру любов, враз із своєю готовістю завжди ревно працювати під Його високим проводом для більшого добра Христової Церкви й для кращого майбутнього нашого українського народу.

Дано в Вінніпеґу, Едмонтоні, Торонті, Саскатуні, дня 20 травня 1968 року.

† **Максим Германюк, Архиєпископ Митрополит Вінніпеґський**
† **Ніль Саварин, Єпископ Едмонтонський,**
† **Ізидор Борецький, Єпископ Торонтонський,**
† **Андрей Роборецький, Єпископ Саскатунський.**

Видано документи про справу Левка Лук'яненка, Івана Кандиби й інших засуджених 1961 р. юристів

Ню Йорк. — У видавництві „Сучасність" вийшла окремим книжковим, 107-сторінковим виданням збірка документів до широковідомої справи українських юристів, що були засуджені в травні 1961 року до розстрілу згл. до різних реченців ув'язнення. У книжці зібрані листи і скарги засуджених у львівському процесі українських юристів Івана Кандиби, Левка Лук'яненка, Степана Віруна та Василя Луцьківа, адресовані керівникам Комуністичної Партії України, прокуророві СССР Руденкові, голові й депутатам Верховного Совєту УССР та іншим совєтським діячам. У всіх цих листах і скаргах розкриті незаконні дії органів совєтського КҐБ та совєтських судів. Попереджена книжка статтею відомого українського еміґраційного публіциста і дослідника совєтських справ Івана Майстренка та коротким словом увязненого і згодом звільненого літературного критика Івана Світличного. Появилася збірка документів до справи засуджених юристів як ч. 1 (20) Суспільно-політичної бібліотеки і як число перше серії „Документи".

СОБОР СВЯТОЇ СОФІЇ В РИМІ

(УПБ, Рим). — Українські паломники, що приходять до Риму щораз численніше, вважають за свій обов'язок відвідати також будинок Українського Католицького Університету і зокрема поглянути на будову соборного храму святої Софії. Без великого шуму й розголосу розпочата будова добігає до щасливого завершення, і то ще в цьому році ще, в 1900-річчя мученицької смерти Верховних Апостолів Петра і Павла та в 100-річчя канонізації св. Йосафата

Новий храм стоїть на подвір'ї Університету і буде в першу чергу його славою і окрасою. Але Університет не робив зайвої реклями в часі будови, навіть із-за важного мотиву призбирати дещо потрібних на будову фондів. Це радше самі паломники й туристи зачали знімати храм і ці знимки почали появлятись в нашій пресі. Одночасно бажали вони висловлювати і свою радість з цього приводу, що українці в Римі, подібно як численні народи світу, будуть мати у Вічному Місті свою церкву для відправ не тільки в часі паломництв, але й кожної неділі і празники і по всі дні. Це й була та перша конечність, що вплинула на рішення Блаженнішого Митрополита будувати свій власний храм. А друга була ця, що наша стара церква при площі званій „Мадонна деі Монті", де гріб Митрополита Корсака і деяких духовних, в тому єпископів і прокураторів Митрополії в Римі, перейшла у світські руки і усунено з неї іконостас, а осталась тільки на стіні ікона Пресвятої Богородиці. Церква і забудування біля неї будуть замінені на готель і розваговy залю, а яких відкупити нема фондів. Ті дві конечності стали рішальні, і ось так будемо мати власний храм — святу Софію.

Соборна церква св. Софії, Божої Мудрости, в Римі ще цього року буде готова до посвячення. Стоїть вона, як сказано, біля університетського будинку, за нею подвір'я і будинок Малої Семінарії, при вулиці Боччеа ч. 478 (via Boccea, 478), сім

Собор св. Софії в будові

кілометрів від собору св. Петра. На крутій дорозі, вже на кілька кілометрів, видно її візантійсько - українську копулу. Новітні засоби будови такі, що не вимагають багато робочої сили. В Італії добрий будівельний матеріял. Будовою кермують найкращі архітекти, але нічого не роблять без згоди і апробати Верховного Архиєпископа. Новий храм побудований на взір св. Софії Київської. А Київська Софія, діло рук Ярослава Мудрого, була побудована на взір Царгородської Софії, що її здвигнув ще 532 р. імператор Юстиніян І, як твердять, слов'янин з роду. Київська Софія була побудована 1037 р., має отже 930 років віку. Треба знати, що й Собор св. Йосафата в Полоцьку мав цю ж назву. Будову Київської Софії оспівує колядка, коли говорить, що „зпочатку світа була лише

(Закінчення на стор. 3-ій)

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ДВІ ІСТОРИЧНІ КОНФЕРЕНЦІЇ В УВАН ДО 50-ЛІТТЯ УНР

Ню Йорк. — У домі УВАН на 100 вул. у суботу 25 й неділю 26 травня о 1-й г. по полудні відбудуться дві конференції — перша англомовна, друга українською мовою, присвячені 50-літтю УНРеспубліки, подіям та діячам тих часів. В англомовній частині доповідатимуть: Вол. Стойко з Мангеттен коледжу, Олег Федишин з Річмонд коледжу та Пьотр Вандич з Єльського ун-ту; в українськомовній частині будуть доповідати: проф. І. Лисяк Рудницький з Американського ун-ту у Вашинґтоні, проф. Василь Маркусь з ун-ту Лойоли та проф. Тарас Гунчак з Ратґерс університету.

7-й З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ У МОНТРЕАЛІ

Монтреал. — 7-й науковий з'їзд українських лікарів ЗСА і Канади відбудеться 24-26 травня, в готелі „Шато Шамплен" на Площі Канади. Оплата для членів УЛТПА з бенкетом та балем 20 дол., для членів родин та гостей 15 дол., для студентів — 5 дол. В програмі привіти, доповідь д-ра Романа Осінчука та ін. лікарів, симпозіюм на тему „Що нового в теперішній медицині"; у неділю 26 травня — оглядини Монтреалю і відвідини Площі світової виставки.

1-ГО ЧЕРВНЯ АВТОБУС ДО ВАШИНҐТОНУ

Ню Йорк. — Для маніфестації біля пам'ятника Т. Шевченкові та участи в бенкеті УККА для подяки членам американського Конґресу за 10-річні відзначування Дня Української Незалежности, з Ню Йорку від'їде 1-го червня о 7 г. ранку з-під УНДому автобус. Ціна поїзду в два кінці 10 дол., крім того, вступ на бенкет у готелі „Гілтон" коштує 16 дол. 50 ц. Замовляти місця в автобусі в Канцелярії УККА телефонічно WA-45617, або особисто в „Самопомочі" та в „Арці".

СВОБОДА SVOBODA
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Симон Петлюра

25 травня 1926 року згинув на вулиці Парижу з руки большевицького висланця Симон Петлюра, Голова Директорії й Головний Отаман Військ Української Народної республіки. Рішивши вбити Петлюру — Москва думала обезголовити таким чином українську політичну еміграцію, в особі Симона Петлюри вбити репрезентовану ним українську державницьку думку. Щорічне відзначування світлої пам'яті Симона Петлюри з підкреслюванням вірности його ідеям і заповітам — це найкращий доказ банкрутства большевицьких надій, щоб із тілом Петлюри знівечити й духа, яким воно було наснажене.

У 50-річчя Української Національної Революції, у 50-річчя IV Універсалу особливо яскраво пригадується постать Симона Петлюри. Після Першого Світового Конгресу Вільних Українців можна було почути від декого докір, що, мовляв, СКВУ не спом'янув Михайла Грушевського, першого президента Української Народної Республіки. Але не сталося це випадково. Це сталося тому, що Михайло Грушевський, найбільша постать української науки, основоположник української історіографії, один із лідерів Української Національної Революції, все ж не став її символом. Її символ — Симон Петлюра.

Було багато геройських постатей у новітній історії України, в її збройній боротьбі чи то на бойових фронтах чи в революційному підпіллі. Але символом тієї збройної боротьби, символом української збройної сили, як єдиного засобу, що остаточно може визволити Україну з її уярмлення і закріпити її державну волю, ідеологом і реалізатором тієї концепції був Симон Петлюра. Багато жертв упало в ім'я визволення України. На бойовицах і на вулицях чужинецьких міст, куди ганявся за українськими патріотами ворог. Вмирали герої під Крутами, під Базаром і в незлічених інших місцях, у підвалах ЧК та її наступниць, під час штучного голоду 1933 року, у Карпатських лісах, під Бродами, на поліських болотах. В Роттердамі та Мюнхені. Небагато прізвищ залишилось з-посеред поляглих за волю борців, таких, як лицарі без плями Черник чи козак Щербак. Полковник Євген Коновалець, генерал Роман Шухевич - Чупринка, Степан Бандера й д-р Лев Ребет — згинули з тих самих рук в ім'я тієї самої ідеї. Але Симон Петлюра був не тільки борцем, політиком і державним мужем. Він був Головою української держави. І він згинув, як Голова української держави. І тому він записаний в новітній історії України на першому місці.

„Демократичне суспільство" чи анархія

Нові авантури, що два дні тому сталися в одному з найбільщих та найславетніших у світі Колумбійському університеті в Ню Йорку, в яких знову було 68 осіб поранених і 177 арештованих, зактуалізували справу того студентського руху, що його очолює відносно нечисленна організація „Студенти за демократичне суспільство". Під фірмою „демократичного суспільства" насправді треба розуміти стан анархії, до якої змагають молоді люди, які ненавидять всякий „естаблішмент", включно з найбільш ліберальним і толерантним. Як стверджував недавно директор ЕфБіАй Едгар Гувер у своєму зізнанні перед Конгресовою Бюджетовою Комісією — названа організація не хоче переговорювати з ніким про будь-які реформи, про конструктивну направу відносин у високих школах: це розчаровані, відчужені від громадянства, чужі традиційним американським ідеалам і всьому суспільному ладові молоді люди, які просто не мають зрозуміння для правопорядку, для закономірности, для суспільної дисципліни.

Едгар Гувер перестерігає проти спрощування проблеми — добачування в усьому виключної вини комуністів. Очевидно, цілий напрямок, відомий під назвою „Нова лівиця" — „Ню Лефт" — інфільтрована комуністами. Лідер „Студентів за американське суспільство" в Колумбійському університеті, 20-річний розхрістаний Марк Радд, їздив двічі до Гавани, до кубинської компартії.

Однак, усі затії закордонних і доморослих комуністів були б даремні, якби вони не могли використовувати наслідків численних помилок керівних державних чинників. Нема ніякого сумніву, що скасування молитов у школах, потурання зловживанню академічної свободи слова комуністичними чи комунофільськими професорами, занедбання фізичного виховання молоді, легковаження ділянкою виховання у середніх школах з покладенням натиску на формалістичне навчання предметів, проповідування в громадянстві лібералізму без визначення йому меж, звужування діяльности чинників безпеки, нехтування батьками виховування дітей в атмосфері дисципліни й пошанування авторитетів — все це й багато інших моментів витворили явище, яке є тепер водою на комуністичний млин.

Микола Пінкас

ГЕРОЯМ РЕВОЛЮЦІЇ

„Не забуваймо про меч, учімося міцніше тримати його в руках"
Симон Петлюра

Український революційно-визвольний рух і підпільна боротьба всіх його формацій проти окупантів — це форма війни, яку ще й досьогодні веде українська нація за своє повне визволення, за Українську Самостійну Соборну Державу.

Цю форму війни, як єдиноможливу й доцільну, веде український нарід безупину, до часу створення на руїнах московської імперії нового ладу, вільного життя всіх поневолених Москвою народів.

Від часу Визвольних Змагань 1917-20 років аж донині український нарід, а особливо український революційно - визвольний рух, у боротьбі за свою державу зазнав великих жертв у людях. Спочатку в боях на всіх фронтах з ворогом, а згодом у підпіллі УВО-ОУН гинули найкращі сини й дочки України, які, не шкодуючи свого життя, ставали в завзятий бій під кличем Декалогу: „Здобудеш Українську Державу, або згинеш в боротьбі за неї".

За словами Головного Отамана Симона Петлюри: „Не забуваймо про меч, учімося міцніше тримати його в руках", — злучені українські армії УНР і УГА, одною лавою, пліч-о-пліч здобули столицю України — Київ.

Цей меч, на який вказав Головний Отаман Симон Петлюра, взяли у свої руки Герої Крут й Базару, які своєю молодою кров'ю зросили український чорнозем.

Цей меч підняли і пішли у завзятий бій з найбрутальнішим ворогом України — червоною Москвою — старшини, підстаршини і рядові стрільці Першого й Другого Зимового походів.

Дорогі нам постаті Головного Отамана Симона Петлюри та Провідника УВО-ОУН полк. Євгена Коновальця, а пізніше Провідника ОУН Степана Бандери й Головного Командира УПА Романа Шухевича — виступають на тлі подій останнього півсторіччя, як символи. Вони, талановиті полководці та провідники, глибоко відчули прагнення свого поневоленого народу і вказали правдивий шлях до його визволення.

І саме їх обрала собі за виразників українська стихія, бо в їхніх особистостях зосередились всі прикмети вояка - борця, втілились всі шляхетні елементи української психіки. Вони найкраще відчули потребу своєї переможеної нації і вказали на конечність організації підпільної революційної боротьби, як єдиноправильного політичного чинника бездержавної нації. Симон Петлюра й Є. Коновалець невпинно працювали над створенням нових можливостей боротьби і нових її форм.

Симон Петлюра своїм ім'ям творив ще в часах першої світової війни символ, прапор української самостійности. Він очолив національний змаг, очищуючи його від розкладових впливів чужого походження. У процесі національно - визвольної революції, яка в значній мірі була спенетрована чужими впливами й ідеями, він стає на шлях очищення її, виходить із складу проводу українських соціял - демократів і стає об'єднуючим осередком усіх здорових національних сил, мобілізатором цілої України для боротьби за свої права. З того моменту український визвольний рух прямує до своєї мети, як національний суверенний чинник. Недарма став Петлюра найлютішим ворогом червоної Москви, так, що на згадку його імени кожний москвин піниться з люті.

Євген Коновалець, визначний військовик часів Визвольної війни, після її закінчення формує кадри націоналістів у підпіллі для ведення дальшої збройної і політичної боротьби. УВО, опісля ОУН, які дали українській нації безчисленних воїнів - героїв, ОУН, яка веде ще й досі безприкладну боротьбу, нелюдські змагання синів і дочок України, рівних яким не знає історія світу, — це діло розпочали два провідники цілого руху, сл. п. Симон Петлюра і Євген Коновалець.

Значення чотирьох Героїв, що їх світлу пам'ять відзначаємо в травні, зрозумів найкраще ворог. Москва, свідома тієї небезпеки, якою є для неї визвольний революційний рух, приступила до його ліквідації різними засобами. Але жертвенність наших борців, незламність і непоборність українського революційного руху є запорукою нашої перемоги.

Недавно наспіла з Краю сумна вістка, що в околиці Бучача оперувала група підпільників, якою керував член ОУН, колишній в'язень польських і совєтських тюрем. На донос провокатора у 1961 р. його розстріляли. Гинуть рядовики і разом з ними, у першій лінії боротьби, гинуть провідники цієї священної боротьби.

Ворог, вичуваючи смертельну для себе загрозу українського визвольного підпілля і розуміючи безуспішність своїх заходів проти нього, застосував тактику нищення провідних людей. Місяць травень 1926 і 1938 років став місяцем смерти двох найвизначніших постатей нашої визвольної революції, що згинули з ворожої руки на чужині. Агенти Кремлю вбили цих двох провідників, але визвольного руху не обезголовили. Ворог показав тим світові нашу силу і свою неміч. Бо мільйонові армії, що їх ворог тримає в постійній готовості, не могли дати належної відсічі тим двом борцям, що далеко поза межами Батьківщини протиставились їм не своєю фізичною силою, а силою ідеї. Бо ідея супроти сили завжди сильніша.

Могили — одна в Парижі, друга в Роттердамі, третя, символічна, в Білогорщі, четверта в Мюнхені — вірних синів України, стоять у чужих краях як свідки непохитности нашого героїчного народу і як символи його священної боротьби з окупантом. Ці могили говорять світові про долю нашого народу, а для нас служать дороговказами у нашому марші до великої мети. Звідси черпають революційні кадри силу, щоб продовжувати справу, яку розпочали Симон Петлюра і Євген Коновалець.

На жаль, атентати на провідників українського самостійницького руху не стали для збайдужілого або й негативно наставленого до справи національного визволення поневолених народів західнього світу дзвоном на сполох. Він дивиться байдуже на трагедію нашого народу, навіть допомагаючи подекуди Москві його поневолювати.

Україна ще нині сама, але вона — непоборна. Вона вже стає прикладом для всіх, хто прагне свободи. Вона бореться за життя своє і життя інших уярмлених Москвою народів.

І коли велика українська національна революція увінчається успіхом, у Києві поставлять пам'ятник вічної слави, а під нашими переможними прапорами тисячі незламних борців віддаватимуть їм кожного травня бойовий салют. „Прийде час, — казав Євген Коновалець, — коли не словами будемо з'ясовувати суть невмирущої стрілецької ідеї".

І. Світ

СЕМІНАРСЬКА СПРАВА СИМОНА ПЕТЛЮРИ

(1)

Серед багатьох матеріялів, надрукованих про життя Симона Петлюри, дуже мало, а часто й недостовірних, є про роки його перебування в Полтавській духовній семінарії. Відомо, що він був звільнений з тієї семінарії за українську діяльність.

Нам довелося вперше зустрітися з цікавими в цій справі матеріялами ще в Харбіні, в Манджурії, влітку 1941 року у богословсько-філософічному журналі „Вера и Разум", за 1913 рік, що його видавала Харківська духовна семінарія.

В одному з чисел цього поважного місячника я знайшов спогади протоієрея І. Печети, колишнього ректора Полтавської духовної семінарії. Пізніше він був настоятелем одної з церков Харкова, і я його не раз зустрічав у мешканні свого дядька, настоятеля основ'янської церкви, збудованої на землі Квіток - Основ'яненків.

У цих спогадах описано події в Полтавській семінарії, в яких був заанґажований Симон Петлюра. На жаль, не пощастило мені тоді зробили з них виписок, бо незабаром я мусів назавжди залишити Манджурію.

Журнал цей є дуже великою рідкістю, і тільки в 1965 р. вдалося мені його знайти в одній університетській бібліотеці зі штампами „Библиотека Московской Духовной Академии".

Тепер маю у себе фотокопії деяких сторінок, але, на жаль, серед них багатьох бракує.

Це — „Факти і спогади з життя герцоговинця на службі у духовно - навчальному управлінню", протоієрея І. Печети. На початку описує він, як приїхав до Росії, вчився в Одесі, вчителював у кількох містах, аж до призначення до полтавської духовної семінарії, де він учителював у 1867-1888 роках, а від 1890 р. до серпня 1902 року був її ректором.

Прот. І. Печета пише, що наприкінці минулого століття по всій Російській імперії, а зокрема в Україні (в оригіналі — Малоросії, — І. С.) в духовних семінаріях почались заворушення. Він зазначає, що в 1901 р. на посаду інспектора Полтавської семінарії був переведений з Томської семінарії ієромонах Олександер. Томські семінаристи виявляли своє незадоволення існуючим навчально - виховним устроєм і в зв'язку з цим поширювали різні проклямації „карного характеру". Безперечно, що головні їх керівники були у зв'язку з прихильниками заворушень в Полтавській семінарії і своєчасно повідомили про призначення нового інспектора ієромонаха Олександра... „Дивно, що вище начальство вжило таких антипедагогічних заходів, переносячи на нове місце осіб, нездібних упорядкувати життя в семінарії".

„Приїзд нового інспектора, — пише І. Печета, — викликав такі розрухи, яких наша семінарія ніколи не знала... Семінаристи поширили летючки про діяльність цього інспектора. В них говорилося про різні нетактовні, а часом огидні вчинки його у відношенні до семінаристів. 3-го листопада 1901 р. у багатьох вікнах семінарії повибивано шибки. Поліція в ці справи не втручалась, бо семінарія була поза її контролею".

Автор спогадів зазначає, що в поглибленні заворушень особливо активну участь брали П-ра (Петлюра) та Кор-ко (Корнієнко) з 6 кляси. В доносі, написаному студентом 5 кляси, вказувалося, як вони вели агітацію, ходили з кляси до кляси, підбурювали семінаристів заявами про „тиснення, приниження, зневажання гідности семінаристів" і закликали їх підтримати колеґ з інших семінарій.

Ректор о. І. Печета відвідав 6 клясу, звелів Петлюрі та Корнієнкові залишити інтернат і з обуренням запитав семінаристів, як вони можуть терпіти у своїй громаді таких агітаторів. Після того негайно повідомив про все це архиєпископа Іларіона. Він просив від архиєрея дозволу звільнити з семінарії цих двох осіб, але архиєрей, замість того, передав йому послання до семінаристів, в якому рекомендував їм заспокоїтися та налагодити добрий порядок.

Треба дивуватися тим заходам ректора Печети, робленим у той час, коли в середніх школах уже переводилися пляновані згори реформи.

Відгуком на це були наділені окремим учителям семінарії анонімові листи, в яких писалося: „Нас по-старому будуть зустрічати напівідіоти вчителя та ієзуїтиченці, які бачать в кожній розвиненій людині свого ворога... Ми будемо звертатися до суспільства, до преси. Чи ви люди, панове вчителі? Ні, ви не є люди, а тільки виконавці обов'язків людей, виховники манекенів, дурнів та урядовців... Деякі вчителі перебирають на себе обов'язки поліції, з чим від душі їх здоровимо" (стор. 245).

„6-го грудня 1901 р. ... я вийшов, — пише о. І. Печета, — зі свого мешкання, щоб їхати до архиєрейського дому відвідати хворого владику Іларіона, і побачив студента 6 кляси П-ру (Петлюру — І. С.), що їхав з якимсь паном до семінарії. Візник зупинився біля головного будинку, і вони обидва увійшли до нього. Я негайно пішов також туди, щоб дізнатися, хто то і в якій справі приїхав. Зайшов до вітальні, але там уже нікого не було. Пішов на другий поверх, де в залі семінарський хор розпочинав співанку під керівництвом реґента - семінариста Сидка. Співаків було значно більше, як звичайно.

„Прибув композитор Лисенко. Я поздоровкався з ним і подякував за увагу до студентів, але реґентові зробив нотацію, що він запросив без мого відома сторонню людину. Лисенко побачив, що створилося неприємне положення, похвалив семінаристів за співи, попрощався зі мною та з ними. Я знову подякував йому за візиту і запросив, якщо він буде знов у Полтаві в лютому, прийти на заплянований вечір співів. Семінаристи проводили Лисенка оплесками, а я пішов з ним до виходу".

(Закінчення буде)

ПОВІДОМЛЯЄ В ЛИСТІ ПРО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Вінніпеґ. — „Тижневик „Поступ" з 19 травня опублікував переказ листа, одержаного з м. Тернополю в Україні. Автор листа нарікає на те, що в Тернополі перебудовують кілька вулиць, в тому й вул. Чарнецького: руйнують невеликі будинки і замість них будують касарняного типу великі доми. Автор листа повідомляє, що живе з винайму кутків у своєму будиночку та малого присадибного городу, на якому було кілька овочевих дерев. Тепер це все має пропасти, а автор листа не має пенсії. „Але і пенсіоністи мають гірке життя. Ось одна учителька в цім році після вакацій іде на пенсію і журиться: з моєї маленької пенсії вижити буде дуже тяжко, не маючи власного дому, ні куска городу коло нього. Зате наші люди, які мають рідних в Америці чи в Канаді, дістають дуже дорогоцінні посилки і з тих посилок уже добудували собі прекрасні доми та живуть краще".

З НАШИХ БУДНІВ

ЩЕ ОДИН ЮВІЛЯТ

Колись у „старому краю" говорили, що якась причина для смерти мусить бути, так само, як тут, на еміграції, все знайдеться нагода відсвяткувати ювілей. От недавно один наш друг відзначав у „Лисі Микиті" річницю з того дня, коли його обікрали. Подія сама по собі, можна б сказати, щоденного порядку і побутового характеру, бо скажіть, — кого з наших патріотів на долині міста ще досі не обікрали?.. Все ж таки „кейс" нашого друга заслуговує на окрему увагу, поскільки він заіснував, так би мовити, в надзвичайних обставинах. Вийшло, бачите, таке діло, що цей дружок власними, сказати б, руками відкрив браму злодійчукам, коли вони виносили пограбоване в нього добро, та й ще показав їм дорогу — куди тікати!

А стався цей припадок того самого вечора, коли наш дружок ходив дивитись на „Жорстокі світанки". Кінокартина, нівроку, довгенька, затяглася до пізнього вечора, а що вечір випав теплий, погідний, то наш друг з приємністю затримався на хвилинку під брамою, щоб трохи подихати т. зв. свіжим повітрям. Аж тут, чує, хтось у сінях конопадиться, грюкає до брами, ніби пробує її розкрити, а не може. Розуміється, наш друг, знаний в цій околиці джентлмен, підскочив до вхідних дверей, розкрив їх навстіж і сказав чемно: „Будь ласка! Виходьте!"

— Щиро дякуємо, — відповіли в унісон два спітнілі добродії, з яких один таскав на плечах навантажене чимось валізище, а другий пропихався у двері з переносним телевізором. Це ж він заглянув нахабно у вічі нашому другові і спитав його з тяжким акцентом:

— Вибачте, ви не знаєте, де тут близько буде така майстерня, що ремонтує телевізори, бо нам, ось, як бачите, телевізор злегка навалює...

— А тут зараз, через другу вуличку, — ввічливо об'яснив наш дружок, ще й тицьнув пальцем, куди йти, навіть трохи сумніваючись, чи в таку пізню пору хлопці застануть майстерню відкритою.

Аж коли викарабкався на п'ятий поверх і побачив виламані до свого мешкання двері, тоді йому стало ясно, кому він так шармантно відчиняв браму... Розуміється, крім нового телевізора, хлопці взяли „до ремонту" ще й друкарську машинку, два фотоапарати, проєктор за 500 долярів та інші дрібниці.

На поліції наш друг, звітуючи про крадіж, трохи не заплакав від жалю і сорому:

— Ви лиш подумайте, офіцере, — гомонів, — що я, сам, власними руками розкрив їм браму, замість вхопити злодюг за обшивку й відібрати вкрадені речі!

— Не дурень з вас, пане, а дуже розумний чоловік, що ви не пробували цього робити, — похвалив його дижурний сержант. — Ці хулігани посікли б вас ножами на дрібен мак, якби ви їх пальцем торкнули! Про телевізор та інше барахло ви, звичайно, забудьте, але в найближчу неділю занесіть до вашої церкви на Службу Божу і подякуйте Господеві за те, що вийшли живим з тієї халепи.

Цкер

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

Частина четверта

НАТАЛЯ

(41)

Говорили молдавани між собою своєю особливою, нікому незрозумілою мовою, і на ярмарку їх прозивали „кеште-молдаванеште". А які вони були й зовнішньо гарні! Скільки гідности було в тих зграбних поставах! Особливо гарні були юнаки і старі діди. А жінки виглядали просто як римські матрони. В їх одягу домінували біла, чорна і жовта барви, а їхні голови були прибрані на зразок стародавніх єгиптянок. Всі були смугляві, їли замість хліба „малай" з кукурудзяної муки, а до того „буц" — овечий сир і бриндзу.

Шумний, рухливий „Іванець" дуже швидко минав. Так само раптово як прибувала, хвиля прочан відпливала. Площа, де відбувався ярмарок, вражала пусткою, і тільки кольорові папірці, що їх вітрець гонив туди й сюди, нагадували про яскраве, літнє свято Івана Купала.

До стародавніх традицій належало й миле та поетичне свято квітів на св. Маковея 1-го серпня. В маленькій дерев'яній церквиці під скелею виглядало воно особливо затишним та запашним, і здавалось, що разом з тими пахощами віє тут одвічний дух землі і часу, який так швидко минає і повертається знов і знов...

Нарешті приходило Різдво з колядою та колядниками.

У парафії о. Константина з колядою ходила не тільки дітвора, але й братчики, себто найбільш поважні та достойні господарі-парафіяни. По-святочному одягнені, в темних свитках з червоними поясами, чисто виголені, з блискучими, насмарованими вусами та чубами, виглядали вони поважно та солідно. Заходячи до покою, обмітали сніг з чобіт, ставали рядами і вдаряли з повною щирістю: „Ой видить Бог, видить Творець, що мир погибає"... Аж вікна та лямпа тремтіли.

Коли закінчували співати, пан-отець клав, як то годиться, новенький срібний рубель на тацю, „на почин" для братства, а бабуся наливала чарки та весело гомоніла з добрими людьми. Якщо бував при тому Петруша, то звичайно й він присднувався своїм щедрим даром і добрим словом.

Але найбільш дивним був звичай на Йордань. У цій добі, в січні, бували великі морози і на річці стояв грубий лід. Задля традиційного свячення води на річці ще напередодні пробивали ополонку в формі хреста. Священик над цією ополонкою правив молебень та святив воду, яку люди набирали в пляшки і держали у себе вдома цілий рік, бо вірили, що вона має чудодійну силу і охороняє від зла. Коли бувало хтось довго не міг видужати, але не міг і вмерти, то його тричі занурювали в цю ополонку на Йордані, потім негайно загортали в кожух і везли додому. Правда, здебільшого цей спосіб допомагав нервово - душевно хворим, яких і тепер лікують іноді електричними „шоками".

З бігом часу багато народних звичаїв, сполучених з церковними святами, непомітно зникло. Дещо заборонило начальство, а дещо само завмерло.

Рідний дім

Парафія о. Константина відрізнялася тим, що церква разом з домом священика стояла ізольовано. Тільки за містком через малу Добрушку тиснулося маленьке жидівське містечко Карвасари. Сама ця назва показує, що постала та оселя давним давно, ще з турецького панування, коли вона називалася Караван Сарай.

Власне на цій підставі вдалося о. Константинові дістати від єпархії дозвіл перенестися до своїх парафіян на гору, тим більше, що він не жадав нового парафіяльного дому, а придбав собі там власну садибу.

Отже, нарешті сталося так, як то Наталя собі давно бажала. Ціла родина чулася там зовсім інакше. Всі набули ніби більшої певности, спокою. Почуття, що стоять на своїй власній землі і живуть під власним дахом, додавало моральної сили. „В своїй хаті своя правда, і сила, і воля"!..

Не один філософ висловив думку, що для повного й вільного розвитку духової особистости людина мусить мати свою певну базу на землі, а такою базою є власна земля, власний дім і незалежність.

Вище духовенство оцінило точне і пильне ведення о. Константином єпархіяльних справ і обирало його на відповідальні посади в управлінні єпархіяльними справами, в опіці над сиротами в шкільній раді. Вся ця адміністраційна та канцелярська праця була о. Константинові значно більше до вподоби, як господарство, і він готов був сидіти цілими годинами над книгами та рахунками, аби не гандлювати, та не сперечатися з крамарями, перекупцями чи просто з недобросовісними людьми.

Отець Константин зразу ж вирішив, що тут, у Кам'янці, хоч до його парафії належав порядний приділ церковної землі, він не буде провадити господарства. І коли якийсь спритний міщанин запропонував узяти ту землю в оренду за досить високу ціну, о. Константин охоче згодився.

Хоч усі ті обов'язки, які о. Константин виконував в єпархії, були більше почесними і не дуже щедро гонорованими, всетаки приносили вони солідний і постійний прибуток.

Становище о. Константина в парафії і взагалі в Кам'янці ставало дедалі певнішим і поважнішим, бо з часом парафіяни, особливо інтеліґентні, оцінили скромну і лагідну вдачу, некорисливість, чесність і безмежну доброзичливість свого священика і його жертвенну службу людям. До нього приходили за порадою, за втіхою різні люди, що навіть не належали до його парафії, але поважали і цінили його, як правдивого слугу Бога.

Одного разу сталася голосна справа.

Жив у Кам'янці один дуже заможний обиватель, про якого було відомо, що провадить він розгульний спосіб життя, з своєю жінкою і з родиною розійшовся, щоб могти без перешкод потурати своїм примхам та не пристойним забавам. Але все то тривало до часу.

Тяжка хвороба звалила того чоловіка і ніхто не міг його вилікувати. Дуже терпів він і нарешті зрозумів, що кінець його зближається. Тоді озвалась в ньому совість. Пригадались всякі погані вчинки, образи, зрада, обман, а може і ще щось гірше...

Дуже страждав, мучився, але кликати священика не хотів. Давно залишив і церкву, і Бога. Не вірив, що сповідь, на яку він дивився, як на формальний обряд, може йому помогти.

Хтось порадив тому чоловікові поговорити з о. Константином. Одного вечора в пізню годину приніс о. Константинові слуга того чоловіка записку з просьбою прийти. Отець Константин пішов, бо не відмовляв ніколи нікому.

(Далі буде)

З культурно-освітньої діяльности відділів СУБ у Англії

Лондон. — У тижневику „Вільна Думка" з 2 травня надруковано докладний звіт з діяльности Союзу Українців у В. Британії, СУБ, під керівництвом проф. Роберта Лісовського, в тому подані такі дані про жваву культурно-освітню працю в Відділах. За звітовий рік відбулося 128 академій та відзначень національних свят, впарі з художніми виступами; концертів: 67, доповідей і рефератів 84; ширших сходин 76; літературних вечорів: 4; амат. драм. вистав: 3; різних імпрез 113. При СУБ-і працюють 9 хорів, по одному драматичному і танцювальному гуртку, 3 оркестри та інші гуртки, як вишивкарський, деклямаційний тощо, діють 29 бібліотек, фонди яких разом складають понад 10,000 книжок, переважно українською мовою.

Собор св. Софії в Римі

(Закінчення зі стор. 1-ої)

синя вода та білий камінь. Прикрив його Господь землицею, виросло на нім кедрове прадерево. Побачила його Пречиста Діва, покликала сорок ремісників і сказала: Ой підіте ж ви, ремісничкии, зітніте кедрове дерево, збудуйте з нього Святу Софію, Святу Софію у святім Києві, би на ній було сімдесять верхів, семеро дверей, а єдні підлоги". Значення колядки вказує на те центральне значення храму, що його мала і має Софія в очах народу. Той київський храм був збудований за часів Ярослава на печенізькому побоєвищі, в часі найвищої державної могутности княжої України, на честь Премудрости Божої. Свята Софія сталась свідком великих історичних подій — тріюмфу Богдана Хмельницького, козацької самостійности, вкінці новітніх змагань за волю народу. Тому й про неї співають пісні, що це сам Ангел доглядав будови святині, і що на золотім престолі сам Господь служив відправу соборну. А коли напали на церкву чужинці, то сам Господь поразив їх вогненними кулями.

Свята Софія в Римі вправді не матиме сімдесять колядкових верхів, бо вона менша розміром. Але її архітектура така вдала, що вже нині приковує очі знавців і своїм стилем є одинока в Римі. А краса її буде тоді повна, коли апсиду заповнить велика мозаїка, на якій буде ікона Божої Мудрости, на золотому троні, перед нею отворена книга Божого Слова, вдолині трапеза, сам Христос Архиєрей дає сам Христос Архиєрей дає святе Причастя Апостолам, в ряді яких стоять і св. папа Климентій і Слуга Божий Митрополит Андрей.

Соборний цей храм не стоїть на ніякім побоєвищі і далеко від Рідного Краю, та й будується в часі всенародного горя, а не державної могутности. Може і в тім ще більша його притягаюча сила для всіх наших братів і сестер українців, що живуть в розсіянні. І так як Університет св. Климента, як осередок науки і знання, „собирає в розсіянні сущих", — так собор святої Софії в Римі стане місцем святим і видимим осередком нашої церковної і народної єдности.

Питсбурґ, Па.

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ ПРОТИ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ІНТЕЛЕКТУАЛІСТІВ

Створений на широкій громадській базі Комітет Вшанування Української Народної Республіки в Питсбурґу, який уже провів тут дуже успішно відзначення 50-річчя Ураїнської Національної Революції, зорганізував 31-го березня о 3-ій год. попол. в Карнеґі Лекчер Голл Протестаційне Віче проти шовіністичного наступу совєтського режиму на українських інтелектуалістів.

Головним промовцем був проф. клівлендського університету д-р Михайло Пап, який обговорив совєтську національну політику в Україні на основі книжки В. Чорновола „Лихо з розуму". Про ситуацію в інших країнах під совєтською окупацією говорили представники національних груп: від литовців — о. Валдемарас Каравецкас, від латишів — д-р Ільґварс Спільмерс, від поляків — суддя Александер Свенціцький, від мадярів — інж. Лязльо Пастор і від чехословацької групи — полк. И. Сустар.

Добірна публіка, в кількості понад 250 осіб, складена з представників різних національностей, молоді і старших, гаряче оплескувалала кожного промовця.

У другій частині програми, для українців, д-р Пап дав стислу оцінку книжки В. Чорновола, підкреслюючи історичне значення появи цієї публікації. Д-р Юрій Кишакевич ілюстрував цитатами з писань ув'язнених українських інтелектуалістів мужність і геройськість їхнього виступу. Молоденька Х. Кишакевич віддеклямувала з чуттям вірш Симоненка: „Курдському братові".

Резолюції, що їх відчитав по-українськи п. П. Кравчук, а по-англійськи інж. М. Комічак, які будуть вислані через Державний Департамент ЗСА до Об'єднаних Націй, апробували приявні рясними оплесками.

Слід згадати, що віче відкрив молитвою о. Карарецкас, а закінчив молитвою о. Василь Джиджора з Пітсбурґа. На початку програми американський гимн відспівав п. Роберт Шпікула при фортепіяновому акомпаніяменті п-ні Ганни Кухарчук. На кінці віча всі приявні відспівали український національний гимн.

Конферансієрами віча були в 1-ій частині, що велась англійською мовою, — інж. Мих. Комічак, а в другій частині — інж. Мих. Корчинський.

Комітетові Прихильників УНРеспубліки належиться признання за організацію цієї успішної і під кожним оглядом вдалої імпрези.

Варто згадати, що того самого дня в українській радіогодині, що її веде інж. М. Комічак, виступив головний секретар УНСоюзу і касир УККА д-р Яр. Падох з гарячим закликом до участи у вічу, що теж причинилося до успіху цього віча.

П. К.

Що слід знати батькам про цьогорічні пластові табори на терені ЗСА

1. Час, місце і роди таборів були проголошені в загальній пресі. Крім цього, інформації про табори дає кожна Пластова Станиця, де також проголошені дні для впису дітей до таборів.

2. Реченець зголошення дітей до всіх таборів, за винятком деяких спеціялізаційних, минає 31 травня ц. р. Після цієї дати ніяких зголошень не буде узгляднюватися.

3. До таборів новацьких і юнацьких можуть бути приняті лише діти, які належать до пластової організації. Діти новацького віку мусять бути членами УПН та мати повне знання української мови, щоб бути принятими до новацького табору, та 7 років життя, ті що вперше хотіли б відбути табір.

4. При зголошенні дитини до табору слід виповнити точно карту зголошення (евентуально при помочі виховника чи члена станичної старшини) та вирівняти оплату.

5. Карту здоров'я зголошеного на табір повинен виповнити точно домашній лікар за тиждень перед початком табору.

6. Літні пластові табори на терені ЗСА діляться на такі загальні групи: окружні, станичні, курінні, вишкільні та спеціялізаційні. Окружні табори призначені для новацтва і юнацтва, відбуваються на пластових оселях з великим числом та гуртують молодь з різних станиць та місцевостей. Кожна дитина в періоді свого новакування повинна відбути принайменше два окружні новацькі табори, а в юнацькому віці мусить відбути окружний чи станичний юнацький табір, як передумову для зложення другої юнацької проби, а мандрівний до третьої юнаокремих вимог у таборництві.

Станичні табори призначені для новацтва і юнацтва одної станиці у далеко віддалених від пластових осель частинах ЗСА. Курінні табори для юнацьких куренів це короткі тижневі табори для поодиноких куренів, ведені зв'язковим і підготовані юнаками. Такі табори будуть переведені літом 1968 р. Вишкільні табори це принайменше 10-тиденні курси для вишколу новацьких і юнацьких виховників, як також для вишколу членів булав юнацьких таборів у формі таборів. На них можуть зголошуватися лише пластуни й пластунки вище 16 років життя із окремим порученням своїх виховників у станиці, виповнивши усі дані передумови. Спеціялізаційні табори призначені для юнацтва із другою пластовою пробою розвідувача (розвідчиці) та для старшого пластунства із спеціяльними зацікавленнями.

Влітку 1968 року відбудуться такі спеціялізаційні табори:

1. Стежки культури — для зацікавлених літературою, мистецвом
2. Водний для зацікавлених у заняттях на воді пластунок,
3. Летунський для пластунів,
4. Мандрівно-водний для пластунів,
5. Водно-мандрівний для пластунів
6. Спортовий для пластунів.

При відповідній скількості зголошень відбудуться окремі табори для розвідувачів і розвідчиць на Пластовій Оселі „Вовча Тропа", рівночасно із окружними таборами для юнацтва.

7. Зголошення на табори приймається лише на цілий час тривання табору. Із виховних причин не можна дитини привозити в тиждень після розпочаття табору, а з уваги на заняття та програму — не можна скоріше забирати. Неповні табори не будуть зачислені учасникам.

8. Відвідини батьків в таборах відбуваються у означений проводами таборів кінець тижня, звичайно після двох тижнів таборування у окружних таборах, в інших відповідно з повідомленням.

Усі пластові літні табори мають свою точно означену програму та ціль і вони не є відпочинковими оселями. Тому на пластових таборах є приписи та дисципліна, якої мусять придержуватися так таборовики, як і батьки, коли приїдуть відвідати своїх дітей.

10. Усі ближчі інформації про табір, його програму та вимоги подадуть батькам найкраще виховники в пластовій станиці або члени проводів даного табору, на який батьки дитину зголосять.

ПРЕМ'ЄРА ФІЛЬМУ „ВСТАНЕ УКРАЇНА"

Ню Йорк. — У суботу 25 травня у великій залі Українського Народного Дому на 2-ій Евню точно о 5:30 вечора відбудеться прем'єра нового кольорового і звукового фільму „Встане Україна", продукції п. Ярослава Кулинича. Перед висвітленням цього кінорепортажу про дні першого Світового Конгресу Вільних Українців у Ню Йорку, виступить з коротким словом представник УККА, котрий спонзорує висвітлювання цього фільму, а також автор дикторського тексту до фільму ред. Л. Полтава із словом про значення кінодокументації нашого життя й наших змагань. Того ж вечора саме висвітлення фільму відбудеться повторно о 8 г. та буде повторене в різні години у неділю, понеділок і вівторок. Назву фільму взято з поезії Тараса Шевченка, а героєм цієї двогодинної кінопоеми є десятки тисяч вільних українців і українок з майже 20 країн світу — в їх змаганнях за державну Україну.

„ТРАСА" УКРАЇНСЬКА — МОВА РОСІЙСЬКА

„Молодь України" з 17 травня повідомила, що „з 15 травня розпочалась літня навігація на авіяційних трасах" в Україні. Керівником Українського Управління цивільної авіяції є пілот Микола Ковтюх. На світлині відображено нараду в бюрі Українського Управління, де виразно видко великий напис: „Воздушние трасси"...

Пластове Свячене в Ню Йорку

Спільні пластові свячені пластової молоді з їхніми батьками та виховниками належать до традиційних святкувань у всіх великих пластових станицях на терені ЗСА.

В Ню Йорку цей гарний звичай плекається вже близько двадцять років і його частиною є виведення гагілок юнацтвом, пописи новачат і привітання для молоді та їх батьків від пластового проводу і представників прихильних Пластові громадських організацій.

Цього року традиційне свячене відбулося у залі церкви св. Юра при 7-ій вулиці в неділю 5-го травня, при імпозантній скількості понад 600 батьків і пластової молоді.

Святково застелені столи зайняли по одному боці пластуни і пластунки, по другому їхні батьки. Окремо засіли при своєму столі усі члени Станичної Старшини, а при почесному столі зайняли місця духовні отці, представники Крайової Пластової Старшини і Головної Пластової Булави та представники численних нюйоркських організацій, серед яких найчисленнійше були заступлені представниці відділів СУА.

Свячене відкрив настроєвим словом станичний пл. сен. Павло Дорожинський, а відтак проводив ним голова Б. Соболта.

Зворушуючим моментом після сценки пластового новацтва п. н. „Привітання весни" пера пл. сен. Л. Храплиної було спільне відмовлення о. д-ром В. Коваликом, ЧСВВ, з церкви св. Юра та мит. протоєрея о. І. Даниловича, пароха УПКатедри св. Володимира, на розпочаття Великодньої гостини. Обидва духовні отці промовили відтак сердечно до молоді та їхніх батьків.

Виведення гагілок новаками і юнацтвом, в яких зокрема відзначалися юначки пластової станиці у своїх прегарних гуцульських строях, причинилося до веселого і безжурного настрою цього спільного свята. Зокрема приємно вражала при столах батьків велика кількість молодих матерів та батьків, з яких не одні перед кількома роками виводили такі ж гагілки перед своїми батьками на минулих пластових свячених пластової станиці в Ню Йорку, що цього року відзначає 20-річчя свого існування.

ОК

Пластове Свячене в Джерзі Сити

Заходами Гуртка Пластприяту Пластової Станиці в Джерзі Сити в суботу 4-го травня ц. р. відбулося Пластове Свячене. В одній із заль Народного Дому зібрались батьки пластової молоді та приятелі Пласту, на чолі з парохом української католицької церкви о. деканом А. Борсою, головою Відділу УККА д-ром Є. Котиком та головою Народного Дому п. А. Шараном, щоби в дружньопластовому крузі перевести це радісне свято. Свячене відкрив гол. Гуртка Пластприяту Р. Качмарський і після привітання батьків та молоді попросив о. декана А. Борсу посвятити страви. Після посвячення приявні засіли до святочних столів, що їх дбайливо приготовив комітет пань з Пластприяту — матерів пластової молоді на чолі з п. Галиною Білик. До приявних промовив першим парох о. А. Борса, який закликав молодь до шанування наших традицій та до плекання своєї національної гордости, ілюструючи свій заклик прикладами з життя молоді в сучасній Україні. Пл. розв. Оля Грицай відчитала нарис „Великдень в сучасній Україні", а юначки з 26 куреня ім. О. Степанів вивели багато оригінальних і у нас мало відомих гагілок, які підготувала з ними п. Мирослава Сіра і які були нагороджені рясними оплесками. Від громадянства промовив д-р Є. Котик, голова місцевого Відділу УККА, який у своїм короткім змістовнім слові закликав молодь до плекання характеру та духових чеснот. Станичний пл. сен. І. Шевчук привітав приявних громадян та пластову молодь. Голова Пластприяту Р. Качмарський, згідно з рішенням управи, перевів церемонію надання звання першого Почесного Члена Гуртка Пластприяту в Джерзі Сити пані Євгенії Ференцевич, юначки обдарували її квітами, а приявні відспівали „Многа Літа". Свячене, що пройшло в милій та дружній атмосфері, закрив Р. Качмарський, дякуючи численним приявним за участь, в чому і доказ їхнього довір'я, зрозуміння та прихильности до пластової організації.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК У ФРАНЦІЇ

Генеральний страйк у Франції, в якому бере участь коло 10 мільйонів робітників і службовиків, спаралізував усі засоби комунікації — залізниці, летунський рух, автобуси й підземки. Внаслідку прибули до Парижу десятки тисяч автомобілів з-поза столиці Франції. Автомобільний рух у Парижі дійшов врешті до такого стану, що особові й вантажні авта затолочили всі вулиці й остаточно внеможливили й той засіб комунікації. На світлині бачимо образ одної з центральних артерій Парижу.

СПОРТ

8 дружин в АФЛізі

В черговому футбольному сезоні Американської Футбольної Ліги, який розпічнеться на початку місяця серпня, візьме участь тільки 8 дружин. На останніх місячних зборах АФЛіги 11 травня в Ню Йорку, подано склад 8-членної дивізії, в якій виступатимуть: „Тризуб", „Ч. Січ", „Рома" Петерсон, Португальський СК Нюарк, „Інтер" Ню Йорк, „Лансерс" Рочестер, „Астрос" Фол Рівер і Вашингтон. Завдяки нерозважному розгонові і поділові в мин. сезоні на дві дивізії не витримали фінансово: „Тайґерс" Бостон, „Фласрс" Балтимор, Мадярський СК Ню Брансвік і Гартфорд СК.

Тренінґи відбиванкарів „Ч. Січі"

Тренінґи відбиванкового активу відбуваються у вівторок ,середу і четвер вечорами на відбиванковій площі Укр. Кат. Церкви при Сендфорд Евню.

Тенісисти „Чорноморської Січі" перемогли КЛК Ню Йорк

В суботу, 11го травня, на кортах Айві Гіл Парку в Ірвінґтоні відбулися товариські змагання тенісистів „Ч. Січі' 'Нюарк і Карпатського Лещетарського Клюбу з Ню Йорку. Ця зустріч закінчилася перемогами „Ч. Січі" у всіх зустрічах індивідуальних і подвійних гор. Висліди поодиноких гор:

З. Снилик — Ю. Ломаґа 6:3, 6:2
В. Гук — В. Герлинський 7:5, 6:3
Б. Бурачинський — П. Шиприкевич 6:2, 6:4
Б. Кучинський — М. Ломаґа 6:3, 6:2
Ю. Карапінка — Я. Рожанковський 6:2, 6:1
А. Гончаренко — Ю. Граб 6:3, 6:4

Подвійні гри:

Снилик і Гук — Герлинський і Лепкалюк 6:3, 6:2
Кучинський і Карапінка — Граб і Шиприкевич 6:3, 6:2

Третя подвійна гра не відбулася, тому, що падав зливний дощ. Р. С.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

НОВІ СТАНЦІЇ КИЇВСЬКОГО МЕТРО БЕЗ ЖАДНИХ ПРИКРАС

На фотознімках в „Культурі і Житті" з 12 травня показані дві нові станції „сабвею" в Києві: „ДПЦК" і „Жовтнева", збудовані за прикрим „діловим" зразком старого а м е р иканського „сабвею", без жадних прикрас. Раніше збудовані станції мають деякі скульптурні прикраси, навіть в українському стилі. Назви станцій київської підземної залізниці не менше сірі: незрозуміла „ДПЦК", „Більшовик", „Жовтнева", „імені Щербакова", „Заводська"...

МЕМОРІЯЛЬНА ДОШКА НА ЧЕСТЬ Л. СВОБОДИ

У містечку Васильків Київської области 9 травня відкрили меморіяльну дошку з таким написом, репродукованим на фото в „Радянській Україні" з 11 травня (чи не доведеться дошки скидати, у зв'язку з розвитком подій у ЧСР?): „В цьому будинку в листопаді і грудні 1943 року перебував штаб першої Чехословацької бригади на чолі з генералом армії Людовиком Свободою, воїни якої брали участь у визволенні від німецько-фашистських загарбників міст і сіл України".

В УКРАЇНІ Є ЧОТИРИ МІЛЬЙОНИ ПІОНЕРІВ

„Молодь України" з 19 травня повідомила, що в Україні є тепер чотири мільйони членів так зв. піонерської організації. До піонерів записують в примусовому порядку всіх учнів початкових і середніх шкіл, підготовляючи їх до вступу в комсомол. Газета пише, що теперішній „девіз піонерів звучить так: „До боротьби за справу компартії СССР будь напоготові!"

ВИСТАВКА ПОЛЬСЬКИХ ТОВАРІВ У КИЄВІ

Не повідомляючи, скільки триватиме виставка, „Культура і Життя" з 19 травня сповістила про її відкриття біля павільйону „Будівництво". Українською мовою плякат закликає: „Ласкаво просимо на польську виставку експортних товарів". Для їх перевезення треба було 80 залізничних вагонів. Всі речі на виставці можна купити: машини, намети, авта, радіоприймачі „Канкан" і „Сарабанда", магнетофони, транзисторні приймачі для середніх і коротких хвиль, музичні інструменти, платівки фірми „Арс Полонья", кераміку тощо. Про ціни не згадано.

„ПАРТІЯ ВЕДЕ"...

„Не так давно з'явилася книга О. Романовського „Партія веде", мета якої, за визначенням автора, — „показати в основних рисах, як Комуністична партія, керуючись ленінськими принципами в галузі мистецтва, неухильно веде радянську літературу по шляху до вершин соціялістичної реалістичної культури. Це вже третя книга О. Романовського, в якій послідовно досліджується одна і та ж проблема." З відгуку в „Літературній Україні" з 17 травня видко, що Романовський оправдує і схвалює ліквідацію Москвою національних спілок письменників і об'єднання їх у Спілку Письменників СССР з філіями в так зв. „республіках".

КАҐЕБІВСЬКА ГАЗЕТА ВИКИНУЛА „СОБОР" ІЗ СПИСКУ ТВОРІВ О. ГОНЧАРА

Орган так зв. Товариства культурних зв'язків з українцями „за рубежом" „Українські Вісті" ч. 15 з квітня 1968 р. у статті, присвяченій творчості голови Спілки Письменників УССР Олеся Гончара, з нагоди його 50-річчя, назвав усі більші твори письменника, але пропустив „Собор". На сторінках совєтської преси провадиться цькування автора та наклепи офіційної парт. критики на роман „Собор", і тому видавці - каґебісти просто викинули навіть назву того роману, хоча стаття - огляд і названа „Творчість людяна, прекрасна".